

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 403/2025-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetího v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Dávidom Štefankom, Povožnícka 18, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co/67/2024 z 30. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) sp. zn. B1-21C/35/2018 z 26. apríla 2024 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7Co/67/2024 z 30. októbra 2024. Žiada zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie veci mestskému súdu na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľka podala 13. júna 2018 na Okresnom súde Bratislava I žalobu, ktorou sa domáhala zaplata 829,16 eur ako odplaty za zriadenie vecného bremena v prospech hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava na pozemku v podielovom spoluvlastníctve sťažovateľky. Vecné bremeno bolo zriadené v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“).

3. Sťažovateľka poukazuje na to, že v súdnom konaní bolo sporné to, či je jej nárok premlčaný, čo záviselo od posúdenia toho, či je odplata za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. jednorazovým alebo opakujúcim sa plnením. Podľa súdov rozhodujúcich vo veci sťažovateľky ide o jednorazové plnenie, ktoré sa premlčuje v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť nadobudnutím účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z.

4. Mestský súd napadnutým rozsudkom z 26. apríla 2024 žalobu zamietol a krajský súd toto rozhodnutie napadnutým rozsudkom z 30. októbra 2024 potvrdil.

5. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 403/2025-14 z 1. júla 2025 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka poukazuje na to, že pokiaľ súdy posudzujú odplatu za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. ako jednorazové plnenie, *de facto* tým trvale usporiadajú vzťahy medzi vlastníkom pozemku a jeho užívateľom. Aj v tomto prípade malo a má mesto viac možností ako situáciu riešiť, avšak od prijatia zákona č. 66/2009 Z. z. nevykonalo žiadny úkon, ktorý by smeroval k usporiadaniu vlastníctva pozemkov pod stavbami mesta.

7. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta, že ani mestský súd, ani krajský súd sa nevysporiadali s dočasnou povahou vecného bremena, sústredili sa len na to, či ide o plnenie jednorazové alebo opakujúce sa.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a zúčastnenej osoby, replika sťažovateľky

8. Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava (ako zúčastnená osoba) v doručenom vyjadrení uvádza, že s podanou ústavnou sťažnosťou v celom rozsahu nesúhlasí, a to s poukazom na platné právne predpisy a aktuálnu rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Finančná náhrada za zariadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. má podľa žalovanej charakter jednorazovej náhrady, ktorá sa premlčuje v zákonnej lehote – okrem iného s poukazom na analogické použitie § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“).

9. Zákonné vecné bremeno sa podľa žalovanej týka tých stavieb, ktoré už stoja, pričom ide o verejnoprospešné stavby. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov sa všeobecná hodnota vecného bremena pri jeho neobmedzenom trvaní počíta na 20 rokov. Ustanovenie § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. síce uvádza, že zákonné vecné bremeno trvá do vykonania pozemkových úprav, avšak konkrétna lehota na vykonanie pozemkových úprav stanovená nie je.

10. Krajský súd v doručenom vyjadrení poukázal na to, že pri rozhodovaní vychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorá zároveň prešla testom ústavnosti zo strany ústavného súdu, majúc pritom na zreteli princíp právnej istoty. Podľa najvyššieho súdu právo na náhradu

za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, a obdobne je tomu tak pri vzniku vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z.

11. Podľa sťažovateľky je potrebné reflektovať meniace sa spoločenské a ekonomické realie. Krajský súd podľa nej ignoruje princíp evolutívneho vývoja judikatúry, ktorý umožňuje zohľadniť nové aspekty a prístupy v interpretácii právnych noriem. Vlastníci pozemkov sú v súčasnosti bez právneho prostriedku na iniciovanie usporiadania pozemkových vzťahov. Krajský súd sa nezamerá na časové aspekty ako kľúčový prvok v rozsahu obmedzenia majetkových práv.

12. Vo vzťahu k vyjadreniu žalovanej poukazuje sťažovateľka na nesprávnosť analógie so zákonom č. 182/1993 Z. z., neistotu týkajúcu sa trvania vecného bremena či ignorovanie ústavných štandardov proporcionality a zavádzajúce výklady o premlčaní.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je otázka charakteru náhrady za zriadenie a trvanie vecného bremena vzniknutého podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. a možného premlčania tohto nároku.

14. Sťažovateľka nie je prvá, ktorá namieta nespravodlivosť výkladu zákona č. 66/2009 Z. z. zo strany všeobecných súdov. Samotná právna úprava náhrady za zákonné vecné bremeno bola niekoľkokrát predmetom konania pred ústavným súdom na základe návrhu všeobecného súdu – či už to bol súlad § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. (PL. ÚS 7/2022, PL. ÚS 1/2020, PL. ÚS 24/2020 a PL. ÚS 16/2021), súlad § 12 ods. 6 zákona č. 110/1964 Zb. o telekomunikáciách v znení účinnom do 30. júna 2000 a súlad § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení účinnom do 31. januára 2022 (PL. ÚS 35/2015, PL. ÚS 15/2021), súlad § 69 ods. 10 zákona č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov účinného do 31. augusta 2012 (PL. ÚS 28/05), súlad § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (PL. ÚS 14/2016, PL. ÚS 15/2016, PL. ÚS 3/2022) a vo veci sp. zn. PL. ÚS 7/2022 súlad § 6 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov. Návrhy všeobecných súdov v týchto veciach však neboli doteraz (až na jednu výnimku – sp. zn. PL. ÚS 35/2015 pozn.) predmetom meritórneho posúdenia ústavným súdom, ale boli odmietnuté.

15. Nemožno poprieť (ustálenú) rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, kde najvyšší súd opakovane konštatoval, že náhrada za zriadenie a trvanie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. je náhradou jednorazovou (napr. 2Cdo/151/2020, 5Cdo/175/2019, 5Cdo/63/2021). Túto rozhodovaciu prax pritom opakovane odobril aj samotný ústavný súd (napríklad III. ÚS 537/2021) a sťažnosti s obdobnou argumentáciou, ako predložila sťažovateľka, opakovane odmietal ako neopodstatnené.

16. Na druhej strane ústavný súd už pri prijatí poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 12/2025-16 z 28. mája 2025, ktoré nadobudlo právoplatnosť 27. júna 2025, kde v bode 24 ústavný súd uviedol, že *„Ani ustálená súdna prax nie je nemenná a odklon od nej je možný... a môže byť odôvodnený aj zmenou sociálnych alebo ekonomických pomerov alebo inými okolnosťami, ktoré môžu ospravedlniť rozdielny prístup k spôsobu vyvažovania dotknutých práv*

účastníkov právneho vzťahu. V spore, z ktorého vyšiel prejednávaný návrh, môže byť okolnosťou odôvodňujúcou prekonanie skoršej judikatúry najvyšších súdnych autorít fakt, že ani po takmer 16 rokoch od nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. nebol dosiahnutý jeho účel. Tým bolo prioritne definitívne usporiadanie vlastníckych vzťahov medzi vlastníkom pozemku a obcou, resp. vyšším územným celkom, ako vlastníkom delimitovanej stavby, a to zákonom predpokladanými nástrojmi (§ 2 ods. 1 a 2 zákona), a nie ďalšie fakticky časovo neurčité (do vykonania pozemkových úprav) zakonzervovanie stavu núteného obmedzenia vlastníckeho práva vlastníka pozemku bez náležitej kompenzácie.“

17. V náleze sp. zn. II. ÚS 369/2025 z 24. septembra 2025 ústavný súd konštatoval, že neprihliadnutie krajského súdu na aspekt plynutia času v kontexte jeho dopadu na spravodlivosť a „udržateľnosť“ ustálenej rozhodovacej praxe spôsobilo, že došlo k porušeniu práv sťažovateľov na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, a to napriek skutočnosti, že v čase rozhodnutia krajského súdu sa výklad a uplatňovanie právnej otázky náhrady za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. riadili ustálenou rozhodovacou praxou, v zmysle ktorej má náhrada za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. jednorazový charakter.

18. V nedávnom uznesení sp. zn. PL. ÚS 9/2026 z 25. marca 2026 ústavný súd posudzoval súlad zákona č. 66/2009 Z. z. s ústavou a medzinárodnými dohovormi, pričom okrem iného zdôraznil, že „... dôvodom (potenciálne neúmerneho) zásahu do vlastníckeho práva vlastníkov dotknutých pozemkov nie je samotná existencia napadnutého právneho predpisu (zákona č. 66/2009 Z. z.), ale dlhodobá nečinnosť samospráv ako vlastníkov delimitovaných stavieb pri uskutočňovaní vyvažovacích opatrení podľa § 2 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. (pričom ústavný súd chápe, že táto nečinnosť môže mať rozličné príčiny), no predovšetkým nečinnosť štátu ako garanta pozemkových úprav (§ 2 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z.). Postačujúci bude nevyhnutný odklon od recentne ustáleného právneho názoru najvyššieho súdu o jednorazovom charaktere predmetnej náhrady. Samozrejme, ani posudzovanie náhrady ako opakujúceho sa nároku neznemožňuje všeobecnému súdu skúmať a zohľadniť individuálne relevantné okolnosti prípadu (vrátane napr. výšky už skôr priznanej náhrady alebo špekulatívneho postupu vlastníka dotknutého pozemku – k tomu pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 2. 7. 2019, sťažnosť č. 4014/12) tak, aby poskytnutá súdna ochrana bola spravodlivá...“

19. Ústavný súd si je vedomý toho, že predvídateľnosť rozhodovania a princíp právnej istoty sú zásadné a dôležité pri rozhodovaní. Aj z tohto dôvodu bolo potrebné zvážiť, či mohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľky krajským súdom, ak v čase, keď odvolací súd rozhodoval, ešte úvaha ústavného súdu o zmene smerovania dotknutej judikatúry nemohla byť odvolaciemu súdu známa.

20. V tejto súvislosti plénum ústavného súdu uznesením sp. zn. PLz. ÚS 1/2026 z 15. apríla 2026 rozhodlo, že „právny názor ústavného súdu, podľa ktorého okolnosť odôvodňujúca prekonanie skoršej judikatúry najvyšších súdnych autorít o povahe náhrady za vecné bremeno zriadené podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, môže tvoriť fakt, že ani po 16 rokoch od nadobudnutia účinnosti uvedeného zákona nebol dosiahnutý jeho účel spočívajúci v definitívnom usporiadaní vlastníckych vzťahov medzi vlastníkom pozemku a obcou alebo vyšším územným

celkom, ako vlastníkom delimitovanej stavby, je uplatniteľný len na právoplatné rozhodnutia všeobecných súdov vyhlásené po právoplatnosti uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/2025 z 28. mája 2025“.

21. Posudzovaná vec sťažovateľky bola iniciovaná ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. januára 2025 a smeruje proti rozsudku krajského súdu z 30. októbra 2024, ktorý bol vyhlásený pred právoplatnosťou uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. 12/2025 z 28. mája 2025. Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je senát ústavného súdu rozhodujúci o sťažnostiach sťažovateľov v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2026. Krajský súd vychádzal pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky z v tom čase ustálenej rozhodovacej praxe všeobecných súdov, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovел (výrok nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2026

Peter Molnár
predseda senátu